

CONSILIUL JUDEȚEAN IALOMIȚA

ARTĂ POPULARĂ ȘI ARTIZANAT

SEPTEMBRIE 2024

MUZEUL NAȚIONAL AL AGRICULTURII

https://biblioteca-digitala.ro

Detaliu copertă I-IV: Al. Băduţă, „România la lucru”, 1940

Coordonator: Prof. Dr. Gheorghe Petre
Tehnoredactare: Muzeograf Fănica Gherghe
Concepţie grafică: Muzeograf Teofil Androne

Tipărit de: S.C. StudioMAX Advertising S.R.L. Slobozia

https://biblioteca-digitala.ro

Fiecare aspect de artă populară în întregul ei sau parțial se află într-o permanentă schimbare într-un cadru istoric - social local sau într-un cadru mai larg al spațiului românesc. Un spațiu cu una dintre cele mai vechi moșteniri culturale europene, pornind din culturile neolitice, continuând cu cele din epoca bronzului și fierului, apoi bizantine, ajungând în epoca modernă și contemporană. Confluența dintre culturile mediteraneene, occidentale și răsăritene și ale Orientului Mijlociu au venit la răstimpuri diferite, îmbogățind și diversificând străvechea moștenire populară românească.

Ne găsim într-o perioadă istorică în care ființa umană evoluează în toate sferele existenței sociale și individuale, sub semnul unor schimbări din ce în ce mai rapide, mai numeroase și mai variate, câteodată chiar imprevizibile. În acest fel nu putem exclude din această evoluție sfera culturii, care are printre fundamentele sale și arta populară, artă care, odată cu noile tehnologii, a „evoluat" în diferite direcții, care au ținut cont de dorința umană de a fi posesori de astfel de obiecte confecționate și a altora de a face venituri din aceste activități „meșteșugărești". Așa a apărut artizanatul care, în puține locuri, a dus la promovarea artei populare autentice. Unul dintre aceste locuri este și Muzeul Național al Agriculturii din Slobozia.

Pentru a promova „Arta populară românească", în primul rând trebuie să existe un patrimoniu autentic și valoros care să aibă un impact puternic asupra celor care intră în contact cu el. Trebuie să existe specialiști nu numai bine pregătiți, dar și dedicați. Acest patrimoniu trebuie păstrat în bune condiții, conservat, restaurat și prezentat corespunzător. Una dintre direcțiile de promovare este aceea a atelierelor pe diferite profiluri, realizate împreună cu tinerii.

Toate aceste condiții le îndeplinește Muzeul Național al Agriculturii, care deține mari colecții reprezentative, și anume: unelte, mașini agricole și instalații de arheologie industrială, etnografie (unelte agricole confecționate în ateliere și gospodării rurale, mijloace de transport, obiecte de uz casnic și gospodăresc, mobilier, ceramică, textile, port, harnașament, recuzită obiceiuri), istorie - memorialistică, artă - religie - literară, fiind capabil să ofere materiale și informații celor care vor dori să se aplece asupra culturii satului românesc, în deplină cunoștință de cauză. În acest fel vor avea posibilitatea să cunoască marea realitate a vieții rurale.

Expoziția și catalogul de expoziție prezintă doar câteva aspecte ale artei populare românești, invitând publicul să viziteze muzeul, să descopere dimensiunea expresivității sale, pentru că numai un muzeu poate dezvolta o misiune deopotrivă informativă și instructivă, psihologică și socială, națională și universală, Muzeul Național al Agriculturii fiind o astfel de instituție indispensabilă pentru reconstituirea și păstrarea memoriei culturale a acestui popor.

Prof.dr. Gheorghe PETRE,
Managerul Muzeului Național al Agriculturii

https://biblioteca-digitala.ro

Olăritul, un meşteşug străvechi

Olăritul reprezintă o îndeletnicire pe care noi românii o moştenim din adâncul timpurilor, de la îndepărtaţii noştri strămoşi din neolitic, dar totodată a fost şi este una dintre cele mai propice modalităţi de materializare a însuşirilor artistice ale omului. Prin formă, proporţii, decor şi culoare, vasele de orice tip au întrunit pe lângă rosturile practice şi virtuţi artistice ce decurg din ştiinţa, inventivitatea şi imaginaţia meşterului popular, din stăpânirea tehnicilor şi a meşteşugului.

Ţăranul din vechime nu se înconjura de lucruri multe, strălucitoare şi moarte. Obiectele lui erau puţine la număr, niciodată pur decorative, impersonale, anorganice. Avea la îndemână lucrul viu al mâinilor lui, care rostuiau materia, înnobilând-o prin efort şi suferinţă. În acest sens, olăritul este o muncă obositoare ce necesită forţă, îndemânare şi cunoştinţe deosebite. De aceea, olăritul este un meşteşug rezervat în exclusivitate bărbaţilor, femeile ajutând eventual doar la decorat. Meşteşugul olăritului avea în primul rând un rol practic, dar ceramica era folosită şi în scop decorativ, în construcţii sau pentru anumite ritualuri. Locuinţa ţărănească cuprindea o varietate de vase de lut - oale, ulcioare, căni, străchini, blide, oale pentru ţinut laptele, oale enorme în care se pregătea mâncarea pentru sărbătorile religioase, vase pentru flori, statuete, fluiere, jucării etc.

Mulţimea vaselor produse îşi poate găsi o explicaţie în obiceiul ca la nuntă sau la înmormântare acestea să fie sparte. Multe vase se spărgeau şi înaintea începerii postului, pentru ca bucatele mâncate să nu fie puse din greşeală într-un vas vechi şi să se „spurce" cu mâncare „de dulce". Oalele se adunau în fundul curţii şi se spărgeau cu ciomagul, fiind apoi înlocuite cu altele noi. Până şi „prepeleacul" (par cu câteva ramuri în vârful cărora erau agăţate oalele cu gura în jos, ca să se scurgă după ce au fost spălate) era distrus, pentru a nu spurca noile vase.

Târg de oale din anii '50

https://biblioteca-digitala.ro

Arta prelucrării lemnului

Lăzile de zestre, dulapurile, blidarele, culmile de pat etc., aceste obiecte pline de farmec şi mister, realizate de meşterii ţărani cu multă migală şi măiestrie, au fost înlocuite în viaţa românului de rând, de altele, mult mai arătoase şi practice, dar impersonale. Atât de des răspânditele şifoniere, studiouri, dulapuri-vitrină şi nelipsitele recamiere, ne fac să simţim prin banalitatea lor din ce în ce mai mult, lipsa acelor obiecte care vorbesc de la sine şi te întorc cu gândul în trecut la casa bunicii. Lemnul a constituit secole de-a rândul principala materie primă a românilor, fiind folosit pentru construcţiile gospodăreşti sau la confecţionarea uneltelor, obiectelor şi ustensilelor casnice, a pieselor de mobilier. În activitatea de prelucrare a lemnului, meşterul popular a pus atât îndemânare, cât şi simţ artistic, astfel încât specialiştii vorbesc atât despre „civilizaţia românească a lemnului", cât şi despre „arta românească a lemnului".

În comunităţile rurale, fiecare sătean avea cunoştinţele şi deprinderile necesare prelucrării, măcar sumare a lemnului, construind şi întreţinând singur unele obiecte din gospodărie. Lucrările mai dificile erau lăsate în seama tâmplarilor, dulgherilor, stolerilor etc. Aceştia, folosind unelte simple ca securea, ferăstrăul, tesla, horjul, scoaba, cuţitul, dalta, compasul etc., au dat naştere unei cuprinzătoare game de obiecte, de la cele mici, de uz personal, ustensile casnice şi unelte de lucru, obiecte de cult, până la piese mari de interior şi cele utilizate în construcţii. Desigur, confecţionarea lor presupunea o specializare temeinică, transmisă din generaţie în generaţie.

În zonele cu podgorii întinse, cât şi în regiunile unde cultivarea viţei de vie ocupa suprafeţe mai restrânse, s-a dezvoltat şi perpetuat până astăzi meştesugul dogăritului. Pentru depozitarea, transportul şi conservarea vinului sunt necesare recipiente de lemn de dimensiuni şi forme diferite: ciubere, căzi, antale, poloboace, butoaie, balerci.

Lingurarii rudari ambulanţi au excelat în confecţionarea lingurilor de lemn obişnuite, strict funcţionale, meşterii populari contemporani cioplesc lemnul şi îl împodobesc, astfel încât în produsele lor primează esteticul şi doar într-o măsură mai mică utilitarul. Lemnul a fost cioplit, încrustat, pirogravat de multă vreme. De la obiecte mici: linguri, căuşe, talgere şi coveţi, până la troiţe impunătoare ce străjuiesc răscrucile de drumuri şi catapetesme de biserică.

Vase, linguri de lemn şi căsuţe artizanale din lemn.

https://biblioteca-digitala.ro

Dogar (Al. Bădăuță, România la lucru, 1940)

https://biblioteca-digitala.ro

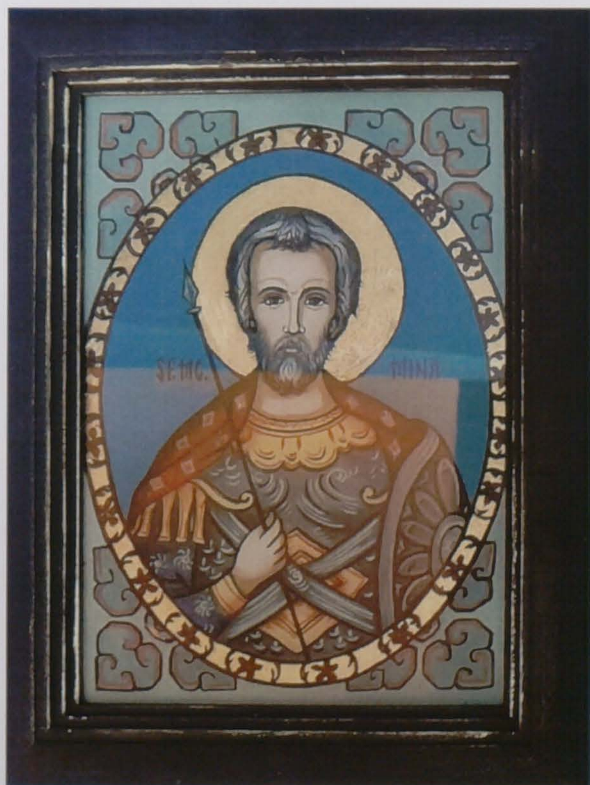
Icoane pe sticlă

Parte a formei plastice ce pendulează între artă şi spiritualitate, icoana prezintă, încă, un amplu material de cercetare. Este foarte dificil să vorbeşti despre aceasta, mai ales în perioada contemporană. Studierea icoanelor - atât din punct de vedere teologic, cât şi tehnic - se împarte în două mari categorii: icoanele bizantine - cele pe care le cunosc toţi - şi icoanele pe sticlă.
Acestea din urmă prindeau viaţă la sate. Deşi naive, transpuse pe suprafaţa sticlei de către ţăranii uneori fără ştiinţă de carte şi fără vreo pregătire în artele vizuale, icoanele pe sticlă păstrează o prospeţime specifică poporului nostru, o prospeţime şi o expresivitate ce pot prinde viaţă, cu mare dificultate în perioada contemporană.

Ca un element de mândrie naţională, printre români s-a încetăţenit faptul că pictura pe sticlă s-a inventat pe plaiurile mioritice. Nimic mai fals! Sursele documentare atestă prezenţa acestei tehnici, pentru prima dată, în secolele XVIII – XIX, în Europa Centrală – Boemia, Moravia, Slovacia etc. În Transilvania, pictura pe sticlă începe să se dezvolte în urma unei minuni ce s-a întâmplat în 1699. Icoana Maicii Domnului cu Pruncul, pictată de preotul-zugrav Luca din Iclod în anul 1681, de la Mănăstirea Adormirea Maicii Domnului din Nicula, a plâns.

În urma acestei minuni a început pelerinajul la Mănăstirea din Nicula. Tot cu acest prilej ţăranii transilvăneni au dorit ca în casele lor să aibă o copie a acestei icoane. Astfel, datorită materialelor ieftine: sticlă, culori şi lemn, ţăranii deprind meşteşugul picturii pe sticlă de la călugării bătrâni şi, probabil, de la pelerinii ce veneau din afara ţării. În timp, se dezvoltă o adevărată „şcoală" de pictură pe sticlă, la Nicula. Membrii familiilor sunt şi ei angrenaţi în realizarea şi vânzarea icoanelor pe sticlă -femeile copiau izvoadele şi pictau, iar bărbaţii realizau ramele.
(https://didactica.genesis.ro/icoana-sticla-elemente-istorie-tehnica-iconografie/)

Icoane pe lemn şi pe sticlă din patrimoniul M.N.A.

https://biblioteca-digitala.ro

Fete din Argeş, la încondeiat de ouă (Al. Bădăuţă, România la lucru, 1940)

Meşteşugul încondeierii ouălor

La noi în ţară, încondeierea ouălor a devenit o adevarată artă. Fiecare zonă a ţării are modelele sale de ouă, iar acestea reprezintă un adevărat cod religios, moral, estetic. Dacă privim îndelung un ou încondeiat, el ne va transmite bucurie, uimire, smerenie, împăcare, pentru că în ornamentaţia lui, de fapt, se operează cu simboluri (soare, lună, cruce, etc.), cu modele din natură (plante, animale, obiecte casnice, unelte) şi cu modele de ţesături populare, cu tot repertoriul lor de semne sacre. Cu toată admiraţia şi simpatia pentru aceste opere de artă, ne mulţumim şi ne bucurăm de spiritul Sfintelor Sărbatori de Paşti cu simbolul ouălor roşii, galbene, verzi pregătite în bucătăria noastră.

Tehnica încondeierii urmează un scenariu bine stabilit şi anume: se spală cu grijă coaja şi se şterge cu oţet (degresarea fiind necesară pentru prinderea uniformă a vopselei); se fierb la foc domol aşezate culcat în apa vasului şi apoi se introduc în baia de vopsea. Cele mai frumoase ouă de Paşte sunt ouăle încondeiate. Tehnica uzitată este aceea a păstrării culorii de fond şi constă în trasarea pe ou a unor desene, cu ajutorul cerii de albine topite, şi scufundarea succesivă în băi de culoare (galbenă, roşie şi neagră). Unealta folosită la desenat pe ou se numeşte chişiţă şi este un beţişor de lemn ce are fixat la unul din capete o pâlnie minusculă confecţionată din alamă. La sfârşit, după scriere şi îmbăiere, oul se încălzeşte puţin şi, cu ajutorul unei cârpe, se îndepărtează straturile de ceară, punându-se în evidenţă desenul.

https://biblioteca-digitala.ro

Foto - „România la lucru"(Al. Bădăuță, România la lucru, 1940)

Portul popular

Portul popular, prin varietatea pieselor ce-l compun, al tehnicilor şi materialelor folosite, a organizării decorurilor pe suprafaţa pieselor şi motivelor decorative utilizate reprezintă unul din cele mai complexe domenii ale artei populare. Există o mare diversitate de tipuri de costume tradiționale. Specificitaţile sunt determinate de dispunerea şi tratarea motivelor sau de importanța mai mare acordată unei anumite piese din ansamblul costumului, ca urmare a unui mediu cultural-artistic diferențiat, generat de condiţiile social-economice diferite. Principalele piese componente ale costumului femeiesc sunt: fota/vâlnicul/catrința, cămaşa, cârpa de bumbac sau borangic-marama şi brâul. Bărbații aveau cămaşă, pantaloni şi brâu, ca piese componente principale ale costumului popular. De asemenea, alături de piesele de port popular, țesăturile populare tradiționale obținute în războiul de țesut care aduceau căldura şi ambientul în locuința țărănească, nu trebuie uitate. Acestea sunt: ştergarele, peretarele, scoarțele, preşurile etc.

Fotografie din patrimoniul M.N.A.

https://biblioteca-digitala.ro

Țesutul

De-a lungul mai multor epoci istorice meşteşugul ţesutului a cunoscut pe teritoriul României o evoluţie permanentă, fiind practicat în gospodăria ţărănească şi în cadrul unor ateliere specializate care au funcţionat la curţile boiereşti şi pe lângă mănăstiri. Toate operaţiile tehnologice precum cultivarea plantelor şi creşterea animalelor, sortarea categoriilor de fibre, filarea, vopsirea, ţesutul şi finisarea suprafeţelor textile sunt executate manual în cadrul familial. Meşteşugul ţesutului ajunge la o mare înflorire în secolul al XVIII-lea, când mănăstirile de la Agapia, Hurez, Bistriţa, Govora, lucrează tot mai multe scoarţe pentru acoperirea nevoilor ecleziastice, dar şi pentru casele domneşti sau boiereşti. După mijlocul secolului al XIX-lea scoarţa de tip mănăstiresc începe să apară şi în casele ţărăneşti, fiind menţionată deseori în foile de zestre ale sătencelor. În prezent, se foloseşte în locuinţele moderne din mediul rural, dar şi în mediul orăşenesc.

Prelucrarea fibrelor naturale necesare ţesutului a fost şi este încă realizată cu ajutorul unui instrumentar confecţionat în majoritatea cazurilor de către meşterii populari din zonă. În cadrul sărbătorilor tradiţionale, obiceiurilor legate de viaţa omului (naştere, nuntă, înmormântare), precum şi cu prilejul unor sărbători contemporane, scoarţele continuă să fie considerate ca elemente emblematice pentru identitatea culturală a poporului român. Ţesăturile româneşti, în special cele de lână - scoarţele - s-au impus în întreaga lume prin originalitatea şi varietatea modelelor şi prin tonurile calde şi luminoase ale culorilor.

Târg popular cu bărbaţi care vând covoare ţesute (Al. Bădăuţă, România la lucru, 1940)

https://biblioteca-digitala.ro

Confecţionarea instrumentelor de cântat

Un capitol important în cadrul păstoritului tradiţional îl reprezintă instrumentele muzicale tradiţionale, utilizate de către păstori, în perioadele în care aceştia erau plecaţi cu oile la păşunat sau în momentele de odihnă de la stână. Mergând cu turmele la păscut, în mijlocul unei naturi pure, neatinsă încă de „cancerul civilizaţiei moderne”, păstorii erau permanent încântaţi de această frumuseţe de care nu se mai puteau sătura. Sufletul lor simţea nevoia de a exprima acestă bucurie şi mulţumire, adusă lui Dumnezeu, pentru acest minunat dar făcut omului-natura. Trăirile sufleteşti erau atât de intense uneori, încât dacă nu ar fi cântat, ciobanii spuneau că le-ar fi „plesnit inima” sau că „nu le-ar mai încăpea atâta bucurie în inimă”, de frumuseţea pe care o vedeau. De asemenea, fiind departe, uneori, de familiile lor, majoritatea păstorilor îşi alinau dorul de casă, în momentele în care îşi aduceau aminte de cei dragi, cântând la diverse instrumente muzicale de suflat, din care putem aminti: fluierul, cavalul, tilinca şi cimpoiul.

Din mărturiile ciobanilor bătrâni investigaţi, am aflat că turmele ale căror păstori cântau la instrumente muzicale tradiţionale, furnizau o cantitate mai mare de lapte, şi de o mai bună calitate, faţă de turmele păstorilor care nu cântau. De asemenea, animalele erau mai ascultătoare şi nu plecau departe de stăpânul lor. Fluierul alături de caval, tilincă şi cimpoi sunt instrumentele de suflet ale păstorului.

Fluierul este obiectul de suflet al păstorului, restul instrumentarului din cadrul stânii fiind utilizat strict în scop practic (în categoria obiectelor de suflet fac parte de asemenea cavalul, tilinca şi cimpoiul). Dintre toate instrumentele tradiţionale de suflat, fluierul a fost instrumentul cel mai drag păstorului, atât în momentele de bucurie dar şi de tristeţe. Ca instrument muzical, fluierul a fost cel mai des utilizat şi datorită dimensiunilor relativ mici pe care le are, fiind foarte uşor de transportat. De obicei, fluierul este confecţionat de către ciobani din lemn de soc, prun, cais sau cireş şi mai rar din metal. Fluierul, este posibil să fi stat la baza tuturor instrumentelor muzicale tradiţionale de suflat, fiind menţionat încă din cele mai vechi timpuri în cultura tuturor popoarelor.

Instrumente muzicale din patrimoniul M.N.A.

https://biblioteca-digitala.ro

Păpuşi folclorice

Păpuşi folclorice din patrimonial M.N.A.

Fabrica de păpuşi „Arădeanca” din Arad, a fost locul unde s-au realizat cele mai frumoase păpuşi româneşti. Aventura a început în 1949, an în care la Arad a fost construită prima fabrică de jucării din ţară. Culmea, chiar şi după Revoluţie, aceasta a continuat să funcţioneze şi să rămână un nume important pe piaţă. Mai mult decât atât, afacerea era una profitabilă şi zilnic lucrau în producţie peste 1000 de angajaţi. De altfel, calitatea produselor realizate aici era una aparte şi lăudată chiar şi de străini. Aproape că nu a existat fetiţă care să nu primească în perioada comunistă celebra păpuşă. De altfel, opţiunile erau limitate, însă „Arădeanca” reprezenta o certitudine a calităţii. Păpuşile de aici erau atât de apreciate, încât în anii ’80 mergeau serios la export. Interesant este că nu o făceau doar în ţările sovietice, preferate în acele vremuri, ci şi în Marea Britanie. Există de atunci mai multe legende legate de păpuşile din această fabrică. Astfel, puteai să-ţi cumperi o haină de blană pentru câteva exemplare de la „Arădeanca”, dacă erai un negociator bun şi ajungeai într-un târg din Moscova. De asemenea, se trimiteau vapoare întregi de păpuşi în Africa, de acolo de unde acestea se întorceau cu materii prime sau fructe. Concret, păpuşile „Arădeanca” erau un bun de export aparte al României, un bun folosit deseori în tranzacţiile ţării. Tot in judeţul Arad a funcţionat şi o cooperativă unde s-au confecţionat păpuşi pe zone etnografice, păpuşi pe care şi muzeul le are în colecţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Meşteşugul împletitului de nuiele

Este unul dintre cele mai vechi din lume, iar urme ale practicării sale în spaţiul românesc avem tocmai din neolitic. Tehnicile împletitului se folosesc atât la construirea caselor, cât şi a acareturilor, vizibile fiind în cazul coşerelor şi gardurilor din nuiele. Se presupune că la originea vaselor arse ar sta tocmai coşerele din nuiele împletite şi lipite cu lut în interior. În prezent, coşurile din nuiele sunt tot mai căutate pentru diversele lor utilizări: pentru legume, pentru fructe, pentru colivă etc.

Coşuri pentru colivă

https://biblioteca-digitala.ro

Meşteşugul împletirii firelor textile (arta macrameului)

Cu ajutorul acestui meşteşug se pot crea obiecte decorative prin împletirea firelor de cânepă, in, lână, bumbac. Arta macrameului, transmisă din generaţie în generaţie are la bază nodurile, o tehnică aparent uşor de realizat, dar, care necesită migală, intuiţie estetică şi o doză importantă de răbdare. Aceste obiecte au o frumuseţe aparte şi reprezintă elemente decorative unice şi atractive. Nu trebuie să ştii să coşi, să croşetezi sau să tricotezi, lucrătura se realizează numai cu ajutorul degetelor, pornind de la un nod simplu, care se multiplică, până la obţinerea nodurilor mai complexe, dând naştere obiectului planificat a fi realizat (brăţară, semn de carte, decoraţiune de interior, etc). Firele trebuie să îndeplinească anumite condiţii, şi anume: să fie rezistente, flexibile, să nu se întindă, pentru ca produsul finit să fie realizat uniform.

Obiecte decorative împletite manual din fire de cânepă

https://biblioteca-digitala.ro

Obiecte împletite din papură din patrimoniul M.N.A.

Meşteşugul împletirii obiectelor din papură

„Nici nu-ţi poţi imagina câte obiecte pot fi făcute din papură. Da, ai citit bine, este planta aceea de apă pe care o ştii, una comună şi banală, dar care este rezistentă şi din care se pot face atât cunoscutele rogojini, cu aplicaţii multiple, cât şi obiecte diverse. Există şi astazi un meşteşugar din Craiova, care s-a dedicat exclusiv acestui meşteşug. Cert este că meşterul lucrează cu soţia şi este foarte pasionat de meşteşugul acesta al împletitului din papură şi am aflat de la el o mulţime de lucruri interesante. Uite, eu nu ştiam, că papura are caracteristici similare plantei Cyperus papyrus din care se făcea şi papirusul sau că există zece specii diferite de papură. Acum am aflat. Dar nu numai atât. Am rămas uimită în câte moduri se pot folosi rogojinile din papură. De la jaluzele, paravane, învelitori pentru terase, la covoare sau preşuri de intrare. Da, se pot face şi umbrele de soare, pot îmbrăca gardurile sau le poţi folosi pentru acoperirea răsadurilor ca să le protejezi de intemperii. Sunt excelente şi pentru solarii, să creezi cu ele umbră sau să asiguri căldură pe timp de iarnă. De asemenea, tot iarna rogojinile pot fi folosite cu succes pentru a acoperi lucrările de construcţii, respectiv suprafeţele betonate pentru a le feri de îngheţ iarna. Chiar şi la stupii de albine rogojinile ajută, fie pentru confortul termic, fie pentru învelirea lor. Ceea ce se foloseşte din plantă este tulpina ei. După recoltare ea este uscată, după care prelucrată şi ţesută. Ei bine asta cere îndemânare şi răbdare. Dar este necesară şi o selecţie. Spre exemplu, meşteşugarul spune că din tulpinile pătate, el confecţionează rogojini de calitatea a doua, adică cele care merg pentru construcţii, în schimb, le alege pe cele fără defecte pentru a manufactura din ele şacoşe ori rogojini dedicate pentru decorul casei ori foişoarelor. Orium, unde sunt la vedere merită să arate bine. Şi chiar dacă ţi se par nişte produse simple, crede-mă că ele sunt foarte căutate. Spre exemplu, umbrele din papură şi rogojini făcute de Cojocaru Gheorghe au ajuns până în Italia, în staţiunile de la Mediterana. La noi a avut succes şi cu sacoşele împletite din papură. E adevărat că şi preţurile sunt foarte bune, aşa că merită să iei în considerare acest produse. Uite, spre exemplu o rogojină cu dimensiunile de 2,20 m lungime pe 1,70 metri lăţime costă 20-25 lei, în funcţie de calitate. Deci poţi acoperi sau îmbrăca o suprafaţă destul de mare la un preţ mic. Pe comandă se pot face diferite lăţimi şi modele". (https://adelaparvu.com/2014/03/31/rogojini-si-obiecte-din-papura-manufacturate-de-cojocaru-gheorghe/)

https://biblioteca-digitala.ro

Măştile populare

Puţini sunt cei care mai ştiu că există o tradiţie în confecţionarea măştilor şi un ritual pentru fiecare sezon al anului, care se păstrează din perioada de dinainte de creştinism.
Măştile populare erau folosite în România încă din perioada precreştină, iar ele s-au păstrat o vreme şi în creştinism pentru îndepărtarea spiritelor rele. Puţini ştiu că până şi tăiatul porcului de Crăciun este un obicei păgân. Măştile sunt legate de anotimpuri, dar şi de naştere, nuntă şi înmormântare. Principalele momente din viaţa omului erau însoţite în acele vremuri de nevoia de veselie. Aşa au început să inventeze oamenii tot felul de obiceiuri. „În perioada aceea exista credinţa că toate duhurile rele se îngrămădesc pe pământ la sfârşitul anului şi ele trebuie alungate, ca să întâmpinăm prima zi din Noul An fără tot soiul de lucruri rele", explică Paul Buţă, unul dintre cei mai cunoscuţi artişti populari gălăţeni. De la acest artist avem în colecţia M.N.A. o serie de măşti populare, menite să alunge duhurile rele şi să aducă bunăstarea în casă.

Mască de babă şi mască de moş, create de Paul Buţă, din patrimoniul M.N.A.

https://biblioteca-digitala.ro

Mărţişorul

Mărţişorul flotei din patrimoniul M.N.A., Fondul Stoianovici

Povestea mărţişorului ar putea începe cu „A fost odată ...” După unii etnologi, mărţişorul este inseparabil de tradiţia Dochiei sau Martei, zeitate agrară din panteonul autohton. Şnurul, despre care se spune că ar fi fost tors de baba Dochia, în timp ce urca cu oile la munte, este funia anului care strânge laolaltă zilele, săptămânile şi lunile în cele două anotimpuri străvechi ale calendarului popular: iarna şi vara.

Obiceiul este atestat în toate teritoriile locuite de români şi aromâni. Aromânii puneau mărţişorul în ajunul zilei de 1 martie (seara zilei de 28 sau 29 februarie). Sărbătorile cu ajun şi calculul timpului în raport cu o anumită fază a Lunii sunt caracteristice calendarelor lunare care au precedat, atât la daci cât şi la romani, actualele calendare solar-lunare.

De la români şi aromâni, obiceiul mărţişorului a fost preluat şi de alte popoare din centrul şi sud-estul Europei. În unele zone etnofolclorice, luna echinocţiului de primăvară şi a Anului Nou Agrar se numeşte Mărţişor. Sărbătoarea este pusă în relaţie şi cu zeul roman Marte.

Mărţişor/Mărţiguş/Marţ înseamnă de fapt un şnur din două fire răsucite (alb-roşu, alb-negru, alb-albastru), simboliza lupta între bine şi rău, între iarnă şi primăvară.

Era primit, având atârnată o monedă de aur sau argint, de copii, fete şi băieţi, fără deosebire, de la părinţi, în dimineaţa zilei de 1 Martie, înainte de răsăritul soarelui, ca să aibă noroc în decursul anului, să fie sănătoşi, curaţi ca argintul. Era, de asemenea, dăruit de către flăcăi fetelor, îl schimbau fetele între ele cu sens de urare de noroc, de sănătate. Îl purtau şi adulţii. Dar, se lega şi la porţi, la ferestre, în coarnele vitelor, la torţile găleţilor, pentru îndepărtarea spiritelor rele, pentru protejarea oamenilor şi a gospodăriei. Se purta 9 sau 12 zile, toată luna martie, până veneau primele berze, până la Paşti (ori alte variante), după care se punea pe o creangă de măceş, trandafir ori pom roditor.

În prezent, bănuţul este înlocuit cu un simbol al norocului (coşar, potcoavă, trifoi cu patru foi ori alt simbol), sau cu o floare.

https://biblioteca-digitala.ro

Despre târgurile populare

„Târgurile s-au născut din nevoia de a ieşi din izolarea unei economii rurale închise, arhaice, la care a contribuit separarea meşteşugurilor, ce a impulsionat comerţul. Cu excepţia consumului propriu, orice produs meşteşugăresc, se prelungea cu încă o etapă de muncă - comercializarea produselor.

Împrejurările cele mai potrivite pentru negoţ au fost sărbătorile. Nedeile (Petreceri câmpeneşti populare, de origine pastorală organizate de obicei cu prilejul unei sărbători religioase sau al unui hram) se aflau într-o legătură cu celebrarea unei sărbători precreştine, solare, iar după creştinare s-au suprapus peste sărbători dedicate unor sfinţi- Sf Ilie, Sf. Petru şi Pavel, Sf. Mărie Mare etc.

O categorie aparte au fost târgurile de fete, care funcţionau ca târguri dar şi ca petreceri pentru tineri, semnificaţia lor istorică fiind legată de vechimea şi rolul lor în stabilirea unor legături economice, culturale şi matrimoniale.

Târg de coşuri (Câmpulung)

Cele mai mari şi renumite târguri îşi au originea în nedei, la acestea s-au adăugat sute de alte târguri apărute în zone favorabile schimbului complementar de produse munte-deal, deal-câmpie, cunoscute ca târguri de ţară. În ziua de târg, cele mai modeste sate se transformau în importante centre comerciale”.(Ion Ghinoiu - Cărările sufletului, 2004)

Muzeograf Fănica GHERGHE,
Muzeul Naţional al Agriculturii

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Muzeul Naţional al Agriculturii
920031, Slobozia, B-dul Matei Basarab nr. 10, jud. Ialomiţa
Tel/fax: 0243/231991, tel: 0243/230184
e-mail: mna_slobozia@yahoo.com
www.muzeulagriculturii.ro

https://biblioteca-digitala.ro